

We Lwowie dnia 20. marca 1900.

Aleg. 53

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o zarządzie krajowym Składem publicznym
połączonym ze składem wolnym w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Na wniosek Komisji gospodarstwa krajowego i na podstawie przedłożonego przez nią sprawozdania (All. 155. Spraw. stenogr. z IV-tej Sesi VII-go Peryodu Sejmu kraj.) raczył Wysoki Sejm na posiedzeniu swem z dnia 13. marca 1899 roku powziąć następującą uchwałę:

„Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowego Składu publicznego, połączonego ze składem wolnym w Krakowie tudzież o administracji realności byłego Składu krajowego we Lwowie“.

W uchwale tej nie otrzymał Wydział krajowy żadnego polecenia, żadnych dyrektyw, o których wykonaniu miałyby zdać obecnie Wys. Sejmowi sprawę, a wobec tego sprawozdanie niniejsze musi się ograniczyć do przedstawienia obrazu czynności administracyjnych Wydziału krajowego, dotyczących Składu w Krakowie.

Administracja tego przedsiębiorstwa w ciągu czasu od 1. grudnia 1899 po dzień wygotowania niniejszego sprawozdania fungowała normalnie, spełniając poruczone jej zadania prawidłowo tak, że Wydział krajowy nie widział potrzeby wydawania jakichkolwiek ważniejszych zarządzeń, wychodzących po za ramy zwykłych czynności, leżących w zakresie kontroli wykonywanej przez Władzę naczelną nad podporządkowanymi jej zakładami i ich organami. Dokonana w dniach 8—10. stycznia 1900 roku lustracja składu i urzędowania jego biura dała dowód zupełnie odpowiedniego prowadzenia tego przedsiębiorstwa i gorliwej pracy zajętych w biurze jego funkcjonariuszy.

W gronie personalu biura Składów nie zaszły w ciągu wspomnianego czasu żadne donioślejsze zmiany, zaznaczamy więc tylko, że mimo wstawienia w budżet wydatków Składn, uchwalony przez Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 27. marca 1899 r., wydatku na płacę dla buchaltera w kwocie 750 zł., posady tej dotąd nie można było obsadzić. Komunikując Dyrekcyi Składu wspomniany budżet z wezwaniem, by się ściśle doń w wydatkach stosowała, wezwał ją zarazem Wydział krajowy reskryptem z dnia 18. kwietnia 1899 LW. 28.308, by zajęła się wyszukaniem odpowiedniej osobistości na posadę buchaltera. Mimo starań Dyrekcyi w tej sprawie nie powiodło się pozyskać odpowiednio fachowo wykształconej siły, któraby za wspomniane wynagrodzenie podjęła się obowiązków buchaltera.

W obec tego utrzymano dotychczasowy stan rzeczy, to jest zatrzymano pracownika, buchhalterycznie wykształconego, który będąc urzędnikiem w jednej z krakowskich instytucji finansowych, wolne godziny wieczorne, za odpowiednim wynagrodzeniem, (znacznie niższym niż wydatek preliminowany na płacę buchhaltera), spędza w biurze Składu i prowadzi główne księgi, kontrolując zarazem prowadzenie ksiąg przez innych funkcyjaryuszy. Zaoszczędzenie uzyskane w ten sposób w poz. 3. (płaca buchhaltera) budżetu wydatków pozwoliło Wydziałowi krajowemu, podwyższyć pobory praktykanta w biurze Składu z kwoty 75 koron (37 zł. 50 ct.) miesięcznie na kwotę 90 koron (45 zł.), wspomniany bowiem praktykant pracujący od lat 4 w biurze składu, stał się siłą użyteczną przez wrobienie się w sprawę swego zakresu działania. Podwyższenie to poborów nastąpiło uchwałą Wydziału krajowego z dnia 23. lutego b. r. LW. 12.052 a wobec powyższego przedstawienia rzeczy zbędna dodawać, iż nie powoduje podwyższenia w Rubr. I. wydatków: „Na koszt Zarządu i służby“ Składu.

Obok tych zmian postanowił Wydział krajowy nadto uchwałą z dnia 14. kwietnia 1899 roku LW. 23.941 nadać p. Widołdowi Onyszkiewiczowi, likwidatorowi Składu, prawo podpisywania firmy Składu w Krakowie, a to wspólnie z Dyrektorem Składu, p. Mieczysławem Starzewskim, względnie w razie choroby tego ostatniego, z magazynierem Składu, p. Janem Ortyńskim. Uchwałą c. k. Sądu krajowego, jako handlowego, w Krakowie z d. 6. maja 1899 r. L. cz. Firm. 252/94 XVII 2/90 została ta zmiana w rejestrze handlowym dla firm pojedynczych tegoż Sądu wpisana.

Przedstawwszy w ten sposób wszystkie zarządzenia dotyczące personalu biura składu, w czasokresie będącym przedmiotem niniejszego sprawozdania, przechodzimy do zaznaczenia ważniejszych, a budżetem Składu na rok 1899 nie objętych wydatków, które też dopiero w preliminarz budżetu Składu na r. 1900 wstawiamy, jakkolwiek potrzeba poniesienia ich zaszła już w ciągu roku ubiegłego. Jeden z takich wydatków spowodowało zepsucie się zwrotnicy kolejowej, umożliwiającej, przy jedynym połączeniu szynowym z dworcem kolei Ferdynanda, przesuwanie dostawianych do Składu wagonów na jeden lub drugi tor kolejowy doprowadzający je pod same magazyny. Naprawa zwrotnicy natychmiastowa była tedy konieczną a Wydział krajowy zawiadomiony o jej zepsuciu się, (istniała od roku mniej więcej 1870 a naprawiana była jedynie z chwilą nabycia przez Wydział krajowy dawnego składu galic. Banku dla handlu i przemysłu), postanowił uchwałą z dnia 26. września 1899 r. LW. 62.394 zarządzić gruntowną jej rekonstrukcję tak, iżby odpowiadała dzisiejszej budowie wagonów i potrzebom ruchu w Składzie. Koszt tej rekonstrukcji, obliczony przez biuro techniczne c. k. uprz. kolei im. ces. Ferdynanda, w myśl kontraktu z tą koleją istniejącego obowiązanej do wykonania tej roboty, wynosił 900 zł., Wydział krajowy więc uchwałą z dnia 26. września 1899 r. LW. 62.394 upoważnił Dyrekcyę Składu do zarządzenia wykonania tej budowy przez organa wspomnianej kolei i pokrycia powstałego stąd wydatku w sumie co najwyżej 900 zł. z dochodów bieżących Składu, w preliminarzu zaś budżetu na r. 1900 wstawia kwotę powyższą, jako wydatek nadzwyczajny, by tą stosunkowo znaczną inwestycją nie zniweczyć równowagi w budżecie Składu na r. 1899 osiągniętej. Drugim podobnym wydatkiem było zakupno triera z wentylacją, fabryki Clayton i Schuttleworth, do czyszczenia pszenicy i żyta, wraz z osobnym cylindrem dla czyszczenia jęczmienia i owsa, odpowiednią oliwiarką (Steapera), korbą i t. d. Wydatek zarządzony został na żądanie stron, które się od Zarządu Składu koniecznie domagały trierowania, zwłaszcza jęczmienia, i groziły odebraniem zapasów zboża a przeniesieniem ich do istniejących w Krakowie składów prywatnych. Wydatek połączony z zakupnem wspomnianych przyrządów wynoszący łącznie z kosztem transportu kwotę 978 zł., pokryty tymczasowo z bieżących dochodów Składu, wstawia Wydział krajowy z tych samych motywów, jak wyżej, w preliminarz Rubryki V. wydatków Składu na rok 1900, jako wydatek nadzwyczajny, a sądzi, że wkład ten nie spowoduje uszczerbku w budżecie wspomnianym, trier bowiem wypłaca się bardzo dobrze. Wystarczy nadmienić, że kiedy w Rubr. II. poz. 9 a) dochodów „czyszczenie i wietrzenie“ w r. 1898 osiągnięto cyfrę dochodu w kwocie 2.200 zł. wedle zamknięcia rachunkowego za tenże rok, to dochód w tej pozycji w r. 1899, w ciągu 11. miesięcy po zakupieniu triera osiągnięty, wynosił: 2.986 zł., nadwyżka więc wynosiła 786 zł., a jeśli zważymy, że w r. 1899 ruch zboża w składzie był słabszym niż w roku poprzednim, to rentowność triera tem wydatniej występuje.

Po za tymi dwoma wydatkami nie dokonał Wydział krajowy w r. 1899 żadnej znaczniejszej inwestycji w krajowym Składzie w Krakowie, nie liczymy tu bowiem wydatku na przerobienie magazynu spirytusowego na zbożowy, gdyż wydatek ten pokryty był jeszcze w r. 1898 a wstawiona na ten cel w preliminarz budżetu na r. 1899 kwota 2100 zł. miała na celu jedynie rozłożenie znacznego wydatku na 2 lata. Zestawienie ostateczne rachunków tej budowy, której koszt preliminowany był na 4500 zł., wykazało nadwyżkę kosztów w kwocie 201 zł. 73 ct. i nadwyżkę tę, jak wykazuje przedłożone Wys. Sejmowi zamknięcie rachunków Składu w Krakowie za r. 1898, pokrył Skład z bieżących swych dochodów.

Przechodzimy z kolei do omówienia finansowego wyniku przedsiębiorstwa składu krajowego w Krakowie w roku 1898, co do którego przedłożone równocześnie, sprawdzone zamknięcie rachunkowe, daje podstawę, na której oprzeć się można. Dochody Składu preliminował Wydział krajowy na rok 1898 w sumie ogólnej 15384 zł., wydatki w sumie: 15741 zł., przewidziany więc preliminarzem niedobór wynosił 367 zł. Wedle zamknięcia rachunkowego wyniosły dochody w r. 1898: 18625 zł. 41 ct., przewyższyły więc preliminarz o 3241 zł. 41 ct., czyli okragło 3242 zł., wydatki zaś wyniosły: 18798 zł. 78 ct., czyli były od preliminowanych wyższe o 3047 zł. 78 ct., niedobór więc wyniósł tylko: 173 zł. 37 ct. i był od preliminowanego korzystniejszym o: 193 zł. 63 ct., przyczem nadmienić należy, że z dochodów bieżących pokrył Skład niepreliminowane nadzwyczajne wydatki w kwocie 749 zł. 99 ct. tak, że faktycznie rok 1898 zamknięto nie tylko bez deficytu, ale z nadwyżką: 556 zł. 36 ct. Korzystny ten wynik przypisać należy głównie podwyższeniu się dochodu ze „Składowego“, (o 1531 zł.), i „z manipulacji przy i towarach“ (o 1711 zł.) a więc znacznemu powiększeniu się obrotu w składach w ciągu roku 1898. Fakt ten, jak z jednej strony jest niezaprzeczenie dowodem sprzyjających konjunktur handlowych, tak znowu z drugiej strony dowodzi użyteczności krajowego Składu i zapoznania się szerokich kół handlarzy i producentów zboża z korzyściami, jakie im Skład dać może.

Cyfry ilustrujące obrót zboża i towarów w Składzie 11 miesiącach roku 1898 podaliśmy do wiadomości Wys. Sejmu w zeszłorocznym sprawozdaniu, obecnie powtarzamy ten wykaz po koniec roku 1898 zestawiony, $\cdot/_{.1}$ przekładając zarazem $\cdot/_{.}$ wykaz obrotu zboża i towarów z r. 1899. Całkowity obrót zboża i towarów w r. 1898 wynosił wedle tej tabeli 2842 wagonów, w r. 1899 spadł na 2316 wagonów. Wynik to niepomysłnych stosunków na światowym targu zbożowym i dowód przetrzymywania zboża na Składzie w oczekiwaniu poprawienia się cen.

Z okolicznością tą chwilowego zmniejszenia się obrotu i ruchu w składzie, która może trwać i w roku bieżącym, liczył się Wydział krajowy, układając preliminarz wydatków i dochodów Składu na r. 1900, ale zarazem liczył się także z możliwością zmiany obecnej konjunktury handlowej a nadto z faktem, iż obecnie Skład krakowski rozporządza znaczniejszą powierzchnią w magazynach, niż w latach poprzednich, że więc ubytek dochodów w pozycjach związanych z ożywionym obrotem, jak: „wyładowanie“ i „załadowanie“ wagonów „czyszczenie i wietrzenie“, „wypożyczanie worów“ i t. p., może być do pewnego stopnia wyrównany powiększonym dochodem z „składowego“, intensywniejszym wyzyskaniem robocizny i t. p. Po tej ogólnej uwadze, przystępujemy do uzasadnienia przedłożonego Wys. Sejmowi w sprawozdaniu Wydziału krajowego o budżecie krajowym na r. 1900 preliminarza krajowego Składu w Krakowie.

Rubrykę I, obejmującą koszt zarządu i służby, preliminowano w łącznej kwocie: 6000 zł., co w porównaniu z kwotą uchwaloną przez Wys. Sejm, w budżecie na r. 1899 daje podwyższenie wydatku o 270 zł., spowodowane wnioskiem podwyższenia płacy likwidatora Składu (poz. 2.) z 900 zł. rocznie na 1200 zł., a więc wydatkiem wyższym o 300 zł., którą to sumę obniża o 30 zł., proponowana w poz. 4 b. (dyurnista) oszczędność. Podwyższenie w pierwszej pozycji proponowane na wniosek Dyrekcyi Składu, uzasadnione jest ważnością obowiązków likwidatora w całym wewnętrznym prowadzeniu interesów Składu i odpowiada jego stanowisku służbowemu w gronie personalu biura Składu, czemu nie odpowiada dotychczasowa płaca z tą posadą połączona, zwłaszcza, jeśli się weźmie w porównanie płacę magazyniera Składu i uwzględni, że tenże ma obok płacy 1000 zł. pomieszkanie dla siebie i rodziny, w naturze. Wniosek obniżenia wydatku na dyurnistę uzasadniony jest przedewszystkiem zmniejszonym ruchem w Składach, który powoduje, że do przyjmowania dyurnisty, czyli czasowo zajętego pracownika, wyjątkowo tylko uciekać się będzie potrzeba. Reszta pozycji Rubr. I. preliminowaną jest w kwotach, odpowiadających budżetowi na r. 1899 uchwalonemu.

Rubrykę II: koszta administracji preliniuje się w łącznej sumie 3870 zł. niższej od uchwalonej na r. 1899 o 130 zł. a w preliniowaniu poszczególnych pozycji tej rubryki oparto się na wynikach ostatnich trzech lat, trzymając się wszędzie przeciętnej z trzylecia 1896 — 1898, z wyjątkiem jedynie pozycji 9 a. i b.) „Podatki“, w której oparto się na wynikłości z r. 1898, przypuszczając nawet możebność podwyższenia się tego wydatku.

Wydatek w Rubryce III preliniowany, jest wydatkiem stałym wynikającym z umowy z c. k. Rządem, nie wymaga więc uzasadnienia.

Wydatek preliniowany w Rubryce IV. Koszta manipulacji zbożowej, w łącznej sumie 6900 zł. jest niższym od wydatku uchwalonego w budżecie na r. 1899 w kwocie 7050 zł.: o 150 zł. a od wynikłości z r. 1898 w kwocie: 8099 zł. o 1199 zł. Obniżka ta jest wynikiem: 1) uwzględnienia prawdopodobnie mniejszego ruchu w Składzie w r. 1900, niż w r. 1898, 2) dokładanego przez Dyрекcyę Składu starania o należyte wyzyskanie robocizny, 3) zmniejszonego wydatku na wypożyczanie worków, który to wydatek w r. 1898 uczynił 1208 zł., a obecnie wobec zaopatrzenia składu w worki, pozostałe po magazynie we Lwowie, się nie powtórzy.

Wydatki nadzwyczajne objęte w Rubryce V.: zakupno trieuera i naprawa i rekonstrukcja zwrotnicy, zostały już wyżej omówione w niniejszem sprawozdaniu i należyce usprawiedliwione.

Suma wydatków zwyczajnych preliniowanych wynosi: 17070 zł. jest zatem niższa o: 10 zł. od sumy preliniowanej na r. 1899, w dziale zaś wydatków nadzwyczajnych wynosi: 2046 zł. jest więc od preliniowanej na r. 1899 kwoty: 2268 zł. niższą o: 222 zł. Łączna suma wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych wynosi w preliniarzu: 19116 zł., jest więc od takiejże sumy uchwalonej przez Wys. Sejm na r. 1899 w kwocie: 19348 zł. niższą o: 232 zł..

Dochody preliniuje Wydział krajowy w łącznej sumie: 20275 zł. (od sumy uchwalonej na r. 1899: 19435 zł.) więcej o 840 zł. Podwyżka główna ma miejsce w Rubryce I: „składowe“ od zboża i towarów, który to dochód Wydział krajowy preliniuje w kwocie: 8000 zł. to jest o: 500 zł. więcej niż w r. 1899 uchwalono, uwzględnia tu bowiem Wydział krajowy powiększenie powierzchni magazynu uzyskanej przez przerobienie składu spirytusowego na zbożowy, i na tej podstawie liczy na większy z tego tytułu dochód. Inne pozycje odpowiadają przeciętnym dochodom z ostatniego trzylecia.

Nadwyżka preliniowana wynosi: 1159 zł.

Ze spraw ważniejszych dotyczących dalszego rozwoju Składu w Krakowie wspomnieć należy, że tylekrotnie omawiana „sprawa zmiany kontraktu“ z c. k. uprz. kolejną im. ces. Ferdynanda o warunki dostawy wagonów z dworca kolei do Składu, jest w toku. Również w toku załatwienia jest sprawa zmiany regulaminu Składu, której zażądało c. k. Ministerstwo skarbu i sprawiedliwości głównie, ze względu na dokonane zwinięcie składu spirytusowego i potrzebę zmiany postanowień regulaminu, dotyczących sądu polubownego.

Przedstawiwszy czynności Wydziału krajowego w sprawie administracji Składu krajowego w Krakowie, przechodzimy do omówienia petycji wniesionej przez likwidatora tegoż Składu, p. Witołda Onyszkiewicza, do Wys. Sejmu na ręce Wydziału krajowego, w której petent upraszał o stabilizowanie go na posadzie przezeń w składzie krajowym zajmowanej. Wydział krajowy, przedkładając osobno Wys. Sejmowi tę petycję, ma zarazem zaszczyt poprzeć ją jak najgoręcej, petent bowiem zarówno w ciągu swej służby w Składzie krajowym we Lwowie, do której wstąpił w charakterze bezpłatnego aplikanta w dniu 1. marca r. 1892 i z której po zlikwidowaniu interesów tego Składu, pod jego głównie kierownictwem, przeszedł następnie na podstawie dekretu Wydziału krajowego z d. 11. sierpnia 1897 r. LW. 49413 na posadę likwidatora w składzie krakowskim, jak niemniej w ciągu blisko czteroletniej służby w Krakowie na zajmowanej obecnie posadzie, okazał się sumiennym i gorliwym pracownikiem posiadającym odpowiednie fachowe wykształcenie i uzdolnienie. Wobec tego więc sądzi Wydział krajowy, że zatrzymanie petenta w służbie krajowego Składu odpowiada interesom służby krajowej i jakkolwiek etat krajowego Składu publicznego w Krakowie nie obejmuje posad stabilizowanych, czyli stałych, przedkłada Wys. Sejmowi w końcu niniejszego sprawozdania wnioski stabilizowania wyjątkowo petenta na zajmowanej posadzie.

Opierając się na powyższem przedstawieniu rzeczy, Wydział krajowy ma zaszczyt wnieść:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1. Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowym Składem publicznym, połączonym ze składem wolnym w Krakowie do wiadomości ;

2. Sejm powołania Wydział krajowy do stabilizowania Witołda Onyszkiewicza, prowizorycznego likwidatora krajowego Składu publicznego w Krakowie, na nadanej mu prowizorycznie dekretem z dnia 11. sierpnia 1897 posadzie likwidatora tegoż składu i przyznania mu prawa do emerytury na równi z urzędnikami krajowymi wymienionymi w §. 12. ust. 2. l. c. statutu emerytalnego uchwalonego przez Sejm na posiedzeniu z d. 3. stycznia 1889.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy.
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca.
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Obrót zboża i towarów w krajowym Składzie publicznym w Krakowie w r. 1898.

M i e s i ą c	Przyjęto w cetn. metr.	Wydano w cetn. metr.	Zapasy w cent. metr.	Obrót w cent. metr.
Zapasy z dniem 1. stycznia 1898 roku	29.030.29	12.162.44	29.030.29	23.226.28
Styczeń	11.063.84	14.976.67	27.931.69	27.705.51
Luty	12.728.84	17.201.22	25.683.86	31.126.21
Marzec	13.924.99	15.106.91	22.407.63	21.816.12
Kwiecień	6.709.21	11.756.37	14.009.93	19.216.13
Maj	7.459.76	9.288.63	9.713.32	13.729.49
Czerwiec	4.440.81	8.728.29	4.865.45	17.636.46
Lipiec	8.908.17	5.281.08	5.045.33	11.244.10
Sierpień	5.963.02	6.489.05	5.727.27	13.677.32
Wrzesień	7.187.27	8.873.42	6.426.49	22.643.83
Październik	13.770.41	9.612.19	11.323.48	23.443.11
Listopad	13.830.92	12.818.84	15.542.21	29.768.18
Grudzień	16.944.34	19.667.71	19.667.71	
Zapasy z dniem 31. grudnia 1898 roku				
Razem	151.962.87	151.962.87		255.227.74
Do tej zaś sumy dodany zapas z r. 1897 przeniesiony jak wyżej 29.030.29				
daje sumę obrotu w r. 1898 284.258.03 ctm.				
czyli wagonów 2.842.58				

Obrót zboża i towarów w krajowym Składzie publicznym w Krakowie w r. 1899.

M i e s i ą c	Przyjęto w cetn. mtr.	Wydano w cetn. mtr.	Zapasz w cetn. mtr.	Obrót w cetn. mtr.
Zapasz z dniem 1. stycznia 1899 roku				
Styczeń	19.667	10.813	19.667	26.404
Luty	15.591		24.445	24.667
Marzec	12.220	8.728	24.218	21.162
Kwiecień	12.434	9.222	27.924	13.847
Maj	4.625	8.267	23.327	13.571
Czerwiec	5.304	8.002	20.364	14.137
Lipiec	6.135		18.497	21.336
Sierpień	8.013	13.323	13.187	12.643
Wrzesień	4.174	8.469	8.892	15.525
Październik	8.526	6.999	10.419	16.553
Listopad	8.211	8.342	10.288	19.187
Grudzień	10.175	9.012	11.451	12.918
Zapasz z dniem 31. grudnia 1899	7.527	5.391	13.587	
Razem	122.602	122.602		
Do tej sumy zapasz z roku 1898				19.667
daje sumę obrotu				231.617 cetn
czyli wagonów				2.316.17

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900